

FAKTA OM REV OG MINK I FANGENSKAP

– en gjennomgang av økonomi, dyrevelferd, regelverk –

HVEM ER DE?

Pelsbransjen - en stadig mindre næring i Norge^(1, 2, 3)

Pelsproduksjonen: var i 1999 bare 44% av produksjonen i 1969.

Antall pelsfarmer: er blitt redusert med 28% i løpet av de siste to årene, fra ca. 1.101 farmer i 1998 til 792 farmer i 2000.

Årsverk: næringen utgjorde i 1999 bare 661 årsverk.

Pelsbransjens økonomi⁽²⁾

Statsstøtte: næringen mottar ca. 70 - 80 millioner kroner hvert år. Dette innebærer investeringsstøtte, forutgjevning, avløsertilskudd og fraktutgjevning.

Førstehandsverdien av produktene: er minimal, selv blomsterproduksjonen i Norge er av større verdi.

Mangelfullt norsk regelverk^(4, 5, 6, 7, 8, 9)

Dyrevernloven inneholder ingen regler som gjelder spesielt for pelsdyr, men komitéen som skrev loven i 1973, presiserte at pelsfarming egentlig er uetisk. Også Landbruksdepartementets eget Råd for dyreetikk har konkludert med at dagens pelsfarming er uetisk. I 1999 fastslo Eidsivating lagmannsrett at pelsfarming etisk sett ikke kan forsvares, og anså det som bevist at dyrenes grunnleggende behov ikke blir tilfredsstilt. Europaråds-konvensjonen om produksjonsdyr krever vesentlige endringer i dagens oppdrettsforhold. En egen norsk forskrift om pelsfarming kom først i 1998, men for eksisterende bygninger og driftsformer trer ikke forskriften i kraft før i 2009. Forskriften oppfyller uansett ikke Europarådskonvensjonens krav til utvikling og forbedring av oppdrettsmiljøet.

HVORDAN DRIVES PELSFARMINGEN?

Dyrene lever innesperret i bur⁽¹⁵⁾

Mink lever to og to i bur på en kvart m². Til sammenligning er en voksen mink ca. 40 cm lang. Rev lever alene på under én m². Til sammenligning er en voksen rev ca. 70 cm lang fra snutespiss til halerot. Forskning viser at dyrene har sterkt behov for bevegelse og for variasjon i livsmiljøet.

Fullstendig mangel på utfordringer er unaturlig, men burene er alt for små til at dyrene kan leve ut leke-, jakt-, mosjons- og svømmebehov, gjemme seg, flykte eller opprettholde normal sosial kontakt og distanse med andre dyr.

Etikk og forskning⁽¹⁵⁾

Pelsdyrforskningen er styrt av premissene om at farmingen skal være økonomisk og lettvint. Dette medfører at en alltid går utifra buret som oppdrettsmiljø, og forsøker å utbedre buret i stedet for å ta utgangspunkt i dyrenes naturlige adferdsbehov og miljø. Forskningen er også styrt av premissene om at det er akseptabelt å påføre dyr lidelse, og at adferdsforskningen som fag er upresist.

Abnorm adferd⁽¹⁵⁾

Steriotypi: forskning viser at rev utfører steriotyp adferd ca. en halv time pr. dag, og mink ca. én time pr. dag.

Valpedrap: kjent både hos mink og rev, men omfanget er usikkert. Normalt totalt valpetap på revefarm er ca. 15% av valpene.

Pelsbiting: kjent både hos mink og rev. Forskning viser at ca. 24% av minkene tygger i stykker egen kropp.

Hvilke naturlige behov har rev og mink?⁽¹⁰⁾

Mink lever alene. Den har delvis svømmehud, og lever alltid i tilknytning til vann.

Rødrev lever ofte i familiegrupper som deler hi og hjelper hverandre med valpene. Fjellrev har ofte enormt territorium, og graver ut hi med tunneller i metervis.

HVORFOR BØR PELSFRAMING AVVIKLES I NORGE?

Distriktpolitisk dårlig virkemiddel^(1, 2, 10, 11, 12, 13, 14)

Skaper ikke trygge arbeidsplasser: næringen er ekstremt konjunkturavhengig.

Ikke bygdeutviklende/næringsskapende: næringen genererer få andre arbeidsplasser, og har ingen synergieffekt i form av turisme, teknologisk utvikling, nisjeproduksjon eller kulturlandskap.

Oppfyller ikke Stortingets krav til personorientert distriktpolitikk: næringen virker ikke kunnskapsutviklende i samfunnet, og må derfor kategoriseres som en typisk "lavkvalitetsnæring" i en økonomisk kvalitetsindeks.

Ikke forsvarspolitisk: næringen har ingen betydning for Norges selvbergingsgrad. Næringen bidrar i liten grad til bosetningen, fordi hele 63% av pelsfarmerne har annen jordbruksnæring ved siden av, og 57% av pelsfarmerne har inntekt utenfor bruket. De 5 fylkene som er mest truet av fraflytning, er heller ikke de 5 viktigste pelsfylkene, så selv om nedleggelse av farmer skulle medføre noe fraflytning, er dette ikke kritisk for bosetningsstrukturen på landsbasis.

Ikke kvinnenæring: 81% av pelsdyrfarmerne er menn.

Dårlige fremtidsutsikter: Næringen møter økende motstand i våre naboland. Pelsfarming har nylig blitt forbudt i England og Nederland, og blitt underlagt strenge restriksjoner i Sverige, Sveits og Østerrike.

Miljøfiendtlig^(2, 14)

Forurensing: Hele 35 % av pelsdyrfarmene oppfyller ikke offentlige krav til spredeareal. Farmene forurenser ved avrenning, fordamping, dumping av skrotter, og ved kjemisk behandling av skinn.

Ressursutnyttelse: Pels er en luksusartikkel som ingen behøver.

Produksjonen, transporten av produktene og oppbevaringen av ferdige pels i kjølelagre er energikrevende. Biprodukter fra fiskeri- og slakterinæringen, som benyttes til pelsdyrfor, kan utnyttes på mer miljøvennlige måter som jordforbedringsmiddel, i bioteknologi og farmakologi.

Faunaen skades: Mink, som ikke er naturlig hjemmehørende i norsk fauna, har spredd seg fra pelsfarmer og forrykker den økologiske balansen mange steder i landet. Det er ikke påvist at farmprodusering av skinn hindrer illegal jakt på truede dyrearter.

Rev og mink lider uten god grunn

Dyrevernloven bestemmer at dyr ikke skal lide unødvendig. Rev og mink lider for å skaffe luksusvarer som pelsbesetninger og kåper til rike damer. Pelsnæringen er ingen samfunnsøkonomisk eller miljømessig nødvendighet for Norge - tvert om.

Ola Nordmann er motstander av pelsfarming⁽¹⁶⁾

77% av befolkningen har en mening om pelsfarming. Av disse mener 73% at det er galt å drive oppdrett av pelsdyr i bur.

Norsk pelsnæring:

- mangler tradisjon i norsk landbruk
- utsetter dyr for unødvendig lidelse
- forurenses miljøet
- koster skattebetalerne ca. 70 millioner kroner årlig
- er en mannsdominert næring som skaper usikre arbeidsplasser
- er erklært uetisk av norsk domstol

Kilder:

- 1) Ivar Hovland et al., Pelsdyrnæringens distriktsmessige betydning, NILF, 2000.
- 2) Olaf Godli et al., Pelsdyrholdet i Norge, NILF, 1998.
- 3) Landbrukssamvirket, Aktuelle tall i landbruket, 1999.
- 4) Ot.prp. nr. 27 (1973-74) om lov om dyrevern.
- 5) Lov om dyrevern av 20. des. 1974 nr. 73.
- 6) Europarådet, Recommendation concerning fur animals, 1999.
- 7) Eidsivating lagmannsrett, dom av 15. des. 1999.
- 8) Forskrift om hold av pelsdyr av 20. sept. 1998.
- 9) Rådet for dyreetikk, Pelsdyroppdrett, 1994.
- 10) Dyrebeskyttelsen Norge, Rev og mink i fangenskap, rapport nr. 5/1999.
- 11) Statskonsult, Produksjonstilleggene i landbruket, mål, forvaltning og effekter, 1996.
- 12) St.prp. nr. 1 (1998-99) Regional- og distriktpolitikk, Strategier i distrikts- og regionalpolitikken.
- 13) Reinert, Erik S., Jordbruk, distriktpolitikk og økonomisk teori: Schumpetariansk konkurranse som middel til mangfold og velstand i jordbruket, Norsk investorforums skriftsserie nr. 1/97 kp. 1.3.3.
- 14) Krag, Anton, En miljøanalyse av pelsdyrfarming, 2001.
- 15) Karlsrud, Live Kleveland, Velferd for mink (*Mustela vison*) og rev (*Alopex lagopus*, *Vulpes vulpes*) i fangenskap: en kritisk gjennomgang av Pelsdyralslagets argumentasjon, 2001.
- 16) Opinion, Holdninger til pelsoppdrett, landsomfattende omnibus, desember 2000.